

ความเชื่อพื้นฐานของประชาชนต่อการเสริมสร้าง
ความเป็นพลเมืองดีของคนไทย
**The Traditional Belief of People to Promoting
of Good Thai Civilian**

พระครูอุทัยกิจจารักษ์¹ และ พระครูใบฎีกาสุวินท์ สุวิชาโน²
วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Pherakhru Uthaikitjaruk¹ and Pherakhrubaidika Suwin Suvichano²
Pichit Buddhist Collge,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand^{1,2}
Corresponding Author, Email: k_wan5445@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ชุดของความเชื่อพื้นฐานของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี 2) เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติความเชื่อของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี 3) เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของแผ่นดินบนพื้นฐานความเชื่อของคนไทย การวิจัยครั้งนี้มีวิธีวิทยาของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อย จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่มๆ ละ 15 คน คือ ชาวไทยพวนอาศัยอยู่ที่บ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน และชาวไทยทรงดำ อาศัยอยู่ที่ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และมีการสนทนากลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ 11 รูป/คน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีกำฟ้า ประเพณีชันบาเจาะ ปรากฏในกลุ่มไทยพวน (กำฟ้า) ในขณะที่ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีเสนเรือน ประเพณีมาตุ้มโฮม ปรากฏในกลุ่มไทยทรงดำ (ไทยทรงดำ) ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีอื่นๆ ปรากฏในผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม

* วันที่รับบทความ: 31 มกราคม 2562; วันแก้ไขบทความ 20 มิถุนายน 2562; วันตอบรับบทความ: 21 มิถุนายน 2562

Received: January 31, 2019; Revised: June 20, 2019; Accepted: June 21, 2019

เช่น การจัดงานศพ/การเผาศพ การบูชาบรรพบุรุษ การทำบุญให้คนตาย การเคารพบูชาพระพุทธรูป การสักการะศาลเจ้า การบายศรี/การเลี้ยงผี ฯลฯ ความเชื่อข้างต้นเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองดีเพราะสามารถสังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติต่างๆ ได้ดังนี้ การสร้างความสามัคคี การให้ความเคารพยำเกรงต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว การเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น การทำความดีไม่ทำชั่ว/การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน การมีส่วนร่วมกันในชุมชน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีบนพื้นฐานของความเชื่อของคนไทย คือ 1) องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม 2) องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น (อปท.+บ้าน+วัด+โรงเรียน) 3) องค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาชุมชนให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: ความเชื่อ; การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี; คนไทย

Abstract

This research has three objectives: 1) to analyze the set of Thai traditional beliefs about good citizenship. 2) to synthesize Thai beliefs on good citizenship; 3) to suggest local policy towards strengthening the good citizenship of the land based on the belief of Thai people. This research has a qualitative research methodology by interview and subgroup discussion. From key informants The two key informants were 15 Thai people. Thai Phuan live in Ban Pa Daeng, Nong-Phrayom Sub-district, Taphan Hin District. And black people or black Thai group. Live in the parish. Pho Prathapchang District Pichit Province .There were 11 sub-groups of experts who had the discussion. The results were as follows : Beliefs about Kham Fa and Bajah tradition It appears in Thai Phuan,while the beliefs about the traditions(Sanrern) It appears in the black Thai), while the beliefs about other traditions. They appear in two major informants,funeral / cremation Ancestor worship to make merit to the dead. Worship Buddha The worship of shrines, Ghosts, etc. The beliefs strengthen good citizenship because they can be synthesized as a guideline as follows are creating harmony to respect the things around them. To respect the rights of others and do not do evil / doctrine participation in the community.The Local Policy recommendations for strengthening good citizenship based on Thai beliefs are: 1) The Local administrative organizations should formulate policies, strategies and guidelines for the preservation of cultural traditions in the community. 2) Local government

administration should promote participation in local activities. 3) the local administrative organization the community should be developed as a cultural center.

Keywords: Believe; Strengthening; Citizenship

บทนำ

ความเชื่อมีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ทั่วทุกภูมิภาค มนุษย์เราเกิดความเชื่อจากสิ่ง ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของดินฟ้า อากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยเหตุต่างๆ ความเชื่อส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากความกลัวและความไม่รู้ในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุร้อง พายุแลบ พายุผ่า น้ำท่วม แผ่นดินไหว ลมพัด ไฟไหม้ ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่สามารถมองเห็นผู้กระทำ และเกินวิสัยของมนุษย์ที่จะกระทำได้

สังคมไทยมีความผูกพันกับพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง จนไม่สามารถแยกออกจากวิถีชีวิตประจำวันได้ มีอิทธิพลต่อบุคคล สังคม และวัฒนธรรม ของไทยเป็นอย่างมาก พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักใน 3 สถาบัน ของชาติ ควบคู่กับสถาบันชาติ และพระมหากษัตริย์ เป็นศาสนาประจำชาติ เป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ เช่นด้าน ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม จิตรกรรม การศึกษา การสงเคราะห์ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน ในสังคมไทยความเชื่อและศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากบุคคลกำหนดหรือเชื่อว่าสถานการณ์ใดเป็นความจริงมันก็จะจริงตามนั้นใครเชื่อว่าสิ่งใดจะเป็นอย่างไรผลดีจะเป็นอย่างนั้นเช่นเชื่อว่าเพื่อนเป็นมิตรที่ดีหรือศัตรูเพื่อนก็จะเป็มิตรหรือศัตรูตามความเชื่อของตนทั้งนี้เพราะมีความเชื่อขึ้นมา ก็เกิดความมั่นใจขึ้นมา มีความพยายามที่หาวิถีทางที่จะเข้าถึงความสำเร็จนั้นจนได้ไม่ว่าความเชื่อจะมีจริงหรือไม่จริงความเชื่อก็มีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ ความเชื่อเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะกำหนดการแสดงออกของคนในสังคมความเชื่อเป็นตัวกำหนดคติชนแขนงอื่นๆในสังคมนั้นๆทั้งนี้เพราะเมื่อคนในสังคมมีความเชื่อในเรื่องใดๆย่อมประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออกด้วยประเพณีพิธีกรรมและอื่นๆให้สอดคล้องกับความเชื่อนั้นๆจากกล่าวได้ว่าความเชื่อเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตและพัฒนาการของคนในสังคมสอดคล้องกับที่ สุเทพ สุนทรเกสัช (1982 referred to in Jiraporn Patrapa Nupatra, 1985) ซึ่งกล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างระบบความเชื่อที่สะท้อนออกมาทางพฤติกรรมและสภาพสังคมส่งผลให้

เกิดหน้าที่ต่อกันนั่นคือระบบความเชื่อและศาสนาจะทำหน้าที่คล้ายเป็นตัวบทหรือหลักการพื้นฐานในการจัดองค์การทางสังคมและการเมืองสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทางด้านกายภาพเช่นผังเมืองโบสถ์วิหารสถาปัตยกรรมหรือแม้แต่พิธีกรรมศิลปะ และการแสดงต่างๆล้วนมีระบบความเชื่อและศาสนาเป็นหลักการพื้นฐานควบคุมอยู่จึงถือได้ว่าระบบความเชื่อและศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมและวัฒนธรรมเห็นได้ว่า ความเชื่อมีอิทธิพลต่อการกระทำของมนุษย์ในสังคม และแม้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยจะนับถือพุทธศาสนาแต่ก็เป็นพุทธศาสนาแบบชาวบ้านนั่นคือยังมีระบบความเชื่อทางไสยศาสตร์หรือการนับถือผีและระบบความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ผสมกลมกลืนอยู่ในระบบความเชื่อของสังคมไทย

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยยังคงยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีที่เคยทำกันมาแม้ว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นมาใหม่จากความทันสมัยของเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต สังคมออนไลน์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิตดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม ความทันสมัยของเทคโนโลยีที่เข้ามามีทั้งข้อดีและข้อเสีย ที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆในสังคมมากมาย การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ยอมรับ และเรียนรู้ที่จะ เลือกสิ่งที่ดีเข้ามาในวิถีชีวิต และรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมให้คงอยู่ สืบต่อถึงลูกหลานต่อไป การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นที่จะต้องมีกฎระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อให้พลเมืองของสังคมนั้นได้ถือปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้นสังคมจะดีหรือสามารถพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีที่มีอยู่ในสังคมเป็นสำคัญ ความเป็นพลเมืองเป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตย จะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น “พลเมือง ” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าว คือ มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิ เสรีภาพโดยมี ความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆทั่วโลก ความเป็นพลเมืองเป็นสภาวะของการเป็นพลเมืองของสังคมของประชาชนของชาติที่มีทฤษฎีเรื่องของสัญญาของสังคมที่ให้สิทธิ และความรับผิดชอบต่อแก่ ประชาชน ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน พลเมืองดีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ คำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ มีความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบชั่วดีตาม

หลักจริยธรรมและหลักธรรมของศาสนา มีความรอบรู้ มีสติปัญญาขั้นขั้นแข็งสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีบุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้นต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรม ประเพณีและรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และได้ประสิทธิผลทั้งในส่วนตนและสังคมเมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ย่อมเกิดความภาคภูมิใจและเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยการเป็นพลเมืองดีที่เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างผาสุก อีกทั้งการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามหลักธรรมเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีพึงปฏิบัติ พร้อมกันนั้นก็สร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาเรื่องความเชื่อส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปรากฎการณ์ ความเป็นมา และพฤติกรรมที่แสดงออกมานับพื้นฐานของความเชื่อ และเป็นการศึกษารายกรณี ความรู้ที่ได้จึงยังกระจัดกระจาย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อในสังคมไทยจึงยังขาดการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงประยุกต์ ขาดความร่วมมือ และขาดความรู้ในลักษณะที่ผ่านการสังเคราะห์เป็นองค์รวม จากเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น คณะวิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อพื้นฐานของประชาชนต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของคนไทย” โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี และอิทธิพลของความเชื่อของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีตลอดจนวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีบนพื้นฐานของความเชื่อของคนไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน องค์กรหรือสังคมให้เป็นพลเมืองดีขององค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และโลกได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ชุดของความเชื่อพื้นฐานของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี
2. เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติความเชื่อของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี
3. เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายท้องถิ่นต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีบนพื้นฐานของความเชื่อของคนไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ความเชื่อพื้นฐานของประชาชนต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของคนไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยแบ่งประชากรที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในพื้นที่กรณีตัวอย่างที่ดีที่สุด (Best Practices) ที่มีลักษณะเด่นด้านความเชื่อ วัฒนธรรม พิธีกรรมและคติชาวบ้านของจังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละชุมชนประมาณ 15-25 รูป/คน ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละชุมชน

(2) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Participants) ซึ่งเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 12 คนตามข้อเสนอแนะของ Kerlinger and Lee (2000)

พื้นที่ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มไทยพวน บ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร, กลุ่มไทยทรงดำ ตำบลไผ่รอบ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดพิจิตร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย จากการสัมภาษณ์ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสนทนากลุ่ม การตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (data triangulation) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และอธิบายข้อมูลโดยการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ต่อบัณฑิตประสงค์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ชุดของความเชื่อพื้นฐานของคนไทยที่มีต่อการเสริมสร้างความ
เป็นพลเมืองดี

จากการศึกษาความเชื่อดั้งเดิมของไทยพวน บ้านป่าแดง ตำบลหนองพยอม อำเภอ
ตะพานหิน และชาวไทยทรงดำ ตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบชุด
ความเชื่อพื้นฐานที่มีต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี โดยแบ่งการวิเคราะห์ความเชื่อ
พื้นฐานเป็น 6 ชุดความเชื่อ ได้แก่ 1) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องกฎ
แห่งกรรม ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิด ความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องนรก
สวรรค์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว 2) ความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับที่เหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเรื่อง
เวทย์มนต์ ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง 3) ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระพุทธรูปค้ำบ้าน
คูเมือง ศาลปู่ตา ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อ เจ้าแม่ 4) ความเชื่อเรื่องผีसाง 5) ความเชื่อเรื่อง
โหราศาสตร์ 6) ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ดทางไสย

2. แนวปฏิบัติตามความเชื่อของคนไทยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี

แนวปฏิบัติของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีตามความเชื่อ ดังนี้

1. การปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม การนำหลักของพระพุทธศาสนาที่กล่าวว่า
“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อไปสู่ทางเดินชีวิตที่ดี มีความละเอียด
ต่อการกระทำชั่ว เกรงกลัวบาป (หิริ-โอตตปปะ) เป็นคุณธรรมที่สำคัญ ยิ่งที่ควรปลูกฝังแก่
พลเมือง

2. แนวทางวิถีชาวบ้านหรือวิถีประชา แนวทางวิถีประชาได้แก่ การปฏิบัติตนตาม
ประเพณีวัฒนธรรม การเคารพผู้อาวุโส การสร้างความรักความผูกพันในครอบครัว มีการ
แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านต่าง ๆ และจะมีการถ่ายทอดความรู้สึกลงไปสู่คนรุ่นต่อไป ทำ
ให้สังคมเกิดความสงบสุข

3. การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความเห็นต่าง เคารพกฎกติกา การเคารพสิทธิ
เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม ประกอบด้วย การรู้จักสิทธิ เสรีภาพของตนเอง

4. การมีส่วนร่วมและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน 1) เป็นสังคมคุณภาพ
2) เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ 3) เป็นสังคมที่มีความเอื้ออาทรต่อกันโดยต้อง

ปลูกฝังให้คนไทย เป็นผู้มีความดี จริยธรรม และมีค่านิยมที่ถูกต้อง พึ่งพาอาศัยกัน มีความรู้รัก รู้สามัคคี ภูมิใจในความเป็นไทย รักษาสถาบันที่สำคัญของสังคมไทยสืบต่อไป

5. รักและห่วงแหนสมบัติสาธารณะของชุมชน การมีจิตสาธารณะ ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นนับว่ามีประโยชน์อย่างมากที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากร สามารถทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจกัน มีความสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน จะมีแต่การก่อให้เกิดความปรารถนาดีต่อกัน อันจะส่งผลให้ช่วยเหลือกันให้กิจการก้าวหน้า สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักในการมีส่วนร่วม รู้ขอบเขตสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคม การดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของชาติ การทำนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน สร้างสรรค์และพัฒนาให้เป็นสมบัติของประเทศชาติและยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายท้องถิ่นต่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีบนพื้นฐานของความเชื่อของคนไทย

การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง โดยมีหลักการสำคัญอยู่ที่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับประเทศ ทั้งนี้ต้องมีหน่วยงานและงบประมาณสนับสนุน ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะผ่านกระบวนการให้การศึกษา เรื่องความเป็นพลเมือง และผ่านชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีต้องมีกระบวนการเรียนรู้ การให้ข้อมูล ความรู้ ทักษะ เจตคติแก่ประชาชน เมื่อพลเมืองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง จึงจะเกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงบทบาท และสิทธิหน้าที่ของตน มีพลังทางการเมือง มีบทบาทและส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางนโยบายด้านการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับประเทศซึ่งการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป

จากความเชื่อความเชื่อพื้นฐาน 6 ชุดความเชื่อของคนไทย ได้แก่ 1. ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิดความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว 2. ความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับ

ที่เหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเรื่องเวทย์มนต์ ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง

3. ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง ศาลปู่ตา ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่

4. ความเชื่อเรื่องผีสิง 5. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ 6. ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ดทางไสย จะสะท้อนให้เห็นได้ว่าพลเมือง คือ ผู้ที่จะเป็นพลังกำลังสำคัญให้แก่บ้านเมือง โดยพลเมืองสามารถมีส่วนร่วมได้หลายวิธี ทั้งในการคิด การตัดสินใจ รวมทั้งร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในกิจการของชุมชนซึ่งกระบวนการสร้างสำนึกพลเมืองดีนี้จะเป็นการสร้างเสริมความรู้ทักษะ เจตคติ และการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง จะสามารถช่วยให้เกิดการเริ่มต้นการมีส่วนร่วมในสังคมและสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ การสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมช่วยให้เกิดดังนี้

1. สร้างความสงบสุข เพราะขนบธรรมเนียมประเพณี มีรากฐานจากความเชื่อในศาสนา การประพฤติปฏิบัติตามจึงช่วยนำความสุขความเป็นสิริมมาให้
2. สร้างความรักความสามัคคี ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นกุศโลบายให้คนรู้จักการเสียสละ เช่น งานบุญต่างๆ เกิดจากความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกัน
3. ส่งเสริมการมีสัมมาคารวะ การแสดงออกตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยสะท้อนถึงความนอบน้อมถ่อมตน อ่อนโยน ความมีมารยาทไทยของคนไทย เช่น การรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่ดีในการจัดระเบียบทางสังคม ทำให้คนอยู่ในกรอบจริยธรรม ศีลธรรมอันดีงาม
4. สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ถึงแม้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยจะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่เป็นการสะท้อนรากเหง้าของขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

- 1) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา
 - 1.1) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นการใช้แนวทางวิถีชาวบ้านหรือวิถีประชา ที่ปฏิบัติกันมาจนเป็นเรื่องปกติ เกิดความเคยชินไม่ได้เกิดจากจากถูกบีบบังคับด้วยกฎหมาย การปฏิบัติตามวิถีประชาทำให้ชีวิตอยู่ดีมีสุข สอดคล้องกับ ไบรอัน เอส เทอร์เนอร์ (B. S. Turner, 1993) ได้อธิบายว่า ความเป็นพลเมืองดี ถือเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติทางกฎหมาย เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่บ่งบอกว่ามนุษย์เป็นสมาชิกที่มีความสามารถใน

สังคม และทำหน้าที่เสมือนกระบวนการในการจัดสรรการมีสิทธิ ข้อผูกพัน และความคุ้มกัน ภายในชุมชนทางการเมืองหนึ่งๆ

1.2) ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิด คนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธมีคติความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดคำสอนในพุทธศาสนา องค์ความรู้ด้านความเชื่อดั้งเดิม ได้แก่ ผี ขวัญ ข้อปฏิบัติข้อห้าม และมตมนต์ (คาถา) ความเชื่อที่นำไปสู่การปฏิบัติ

1.3) ความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบชีวิตตามหลักจริยธรรม และหลักธรรมของศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ Boonmee Parichartthanakun (2013 : 2) สาเหตุที่ชาวไทยโชนังมีความเชื่อเรื่องผี มีการนับถือผีอย่างลึกซึ้ง และมีความสัมพันธ์

1.4) ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ทาดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีงานมาตุ้มโสม ย้อนอดีตบุญประเพณีต่างๆ อิทธิพลความเชื่อเรื่องนรกและสวรรค์ที่มีต่อการศึกษาคือจิตใจมีความสำคัญในการพูดและกระทำ หากรู้สึว่าตนเองได้ทำผิดพลาดก็จะเกิดความกังวลใจ กลัวจะได้รับโทษตามคำสอนศาสนา แต่หากได้ทำคุณงามความดีก็จะมี ความสบายใจ

2) ความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับที่เหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง การไหว้สักการบูชาฟ้า การนับถือผีเรือน และวัตถุมงคลตามแบบพุทธศาสนา สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบในความต้องการด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาศัย ความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพ และอำนาจของผีบรรพบุรุษเป็นพลังผลักดันให้เกิดการ ชัดเกล้าทางสังคม ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ประเพณี อย่างเคร่งครัดตามความต้องการ

3) ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษเป็นระบบและกลไกสำคัญในการแสดง ความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ หน้าที่ความรับผิดชอบในความต้องการด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาศัย ความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพ และอำนาจของผีบรรพบุรุษเป็นพลังผลักดันให้เกิดการ ชัดเกล้าทางสังคม ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ประเพณี อย่างเคร่งครัดตามความต้องการ

4) ความเชื่อเรื่องผีสง่า ก่อให้เกิดการหลอมรวมทางเผ่าพันธุ์ของผู้คนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยการมีความคิดในการยกย่อง ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าต่อผู้ที่เข้ามา

เป็นสมาชิกใหม่ในตระกูลหรือวงศ์ของตน สอดคล้องกับ Hayashi (1991) ได้ศึกษาการนับถือผีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของไทย พบว่ามีผีอยู่หลากหลายระดับ การประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับผีไม่เหมือนกัน สำหรับผีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวไทย-ลาวมี 5 ประเภท คือ ผีบ้าน หรือผีปู่ตา ทำหน้าที่คอยให้ความคุ้มครองรักษา ผีตาแฮก เป็นผีที่ประจำไร่นามีความสำคัญต่อการเกษตร ผีเชื้อ เป็นผีประจำตระกูล มีหน้าที่ดูแลและตักเตือนลูกหลานมากกว่าคุ้มครอง ผีแถน เป็นผีระดับเจ้านายอยู่บนฟ้าทำหน้าที่สร้างสรรค์สรรพสิ่ง ผีมหะศักดิ์เป็นผีเมือง อยู่ในระดับชั้นปกครอง

5) ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่น เกิดจากปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ หรือภัยธรรมชาติต่างๆปัญหาเหล่านั้นเกินความสามารถที่คนธรรมดาจะแก้ไขได้จึงสร้างความเชื่อว่าจะมีอำนาจลึกลับ สอดคล้อง Niwat Sangkasem (2016) พบว่าชาวบ้านครบุรี ตำบลครบุรีใต้ อำเภocrบุรี จังหวัดนครราชสีมา มีความเชื่อว่าผีปู่ตาเป็นผีบรรพบุรุษที่ยังคงห่วงใย และคอยดูแล ปกป้องคุ้มครอง รักษาชาวบ้านครบุรีให้อยู่อาศัยอย่างร่มเย็นเป็นสุข ทุกปีชาวบ้านครบุรีจะมีการประกอบพิธีกรรมการเลี้ยงผีปู่ตา

6) ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ดทางไสย คนไทยมีความเชื่อเรื่องขวัญ เชื่อว่าทั้งคน สัตว์ และสิ่งต่างๆ มี “ขวัญ” ประจำอยู่ ขวัญจะหนีไปเมื่อมีเหตุให้ตกใจ สอดคล้องกับ Phrakhru Sirirattananuwat (2012) ศึกษาเรื่องการบนบาน บวงสรวง: แนวคิดหลักการและอิทธิพลต่อสังคมไทย สังคมไทยปัจจุบันนี้นิยมเสริมชะตาชีวิตและอนาคตด้วยพิธีกรรมมีการบนบาน บวงสรวงฯ ด้วยความเชื่อว่า สรรพสิ่งมีเทพเจ้าครอบครองอยู่และคุ้มครองรักษา รับรู้การกระทำของมนุษย์ เช่น แม่น้ำ ต้นไม้ ป่า สิงขร อาคารบ้านเรือน เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่านอกจากมิติทางด้านความเชื่อและวิถีการดำเนินชีวิตปกติแล้ว ประเพณีความเชื่อของประชาชนยังสะท้อนถึงการแสดงออกถึงสิ่งที้นอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ประเพณีการเสนเรื่อน จะมีการล้มควาย ล้มหมู มาทำเป็นอาหารไหว้ “เสนเฮื่อน” หรือผีบ้านผีเรือน รวมถึงบรรพบุรุษโดยจะจัดงานเล็กหรือใหญ่ ขึ้นอยู่ที่ฐานะและวงศ์ตระกูล ซึ่งที่จริงแล้วถือเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ที่ต้องการให้ลูกหลานได้

เชื่อมร้อยความสามัคคีของคนในชุมชนเดียวกันและเคารพเทิดทูนผู้มีพระคุณนั่นเอง ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์เชื้อสายของชนเผ่าไว้มิให้ถูกกลืนหายไปจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2. การนับถือการสักการบูชาฟ้า ซึ่งจะถือเอาวันขึ้น 3 ค่ำเดือน 3 เป็นวันกำฟ้า ก่อนวันกำฟ้า 1 วัน คือวันขึ้น 2 ค่ำเดือน 3 จะถือเป็นวันสุกดิบแต่ละบ้านจะทำข้าวปุ้น หรือขนมจีน พร้อมทั้งน้ำยา และน้ำพริกไว้เลี้ยงดูกันพอถึงวันกำฟ้าทุกคนในบ้านจะไปทำบุญที่วัด มีการใส่บาตรด้วยข้าวหลาม ข้าวจี ตกตอนบ่ายจะมีการละเล่นไปจนถึงกลางคืน การละเล่นที่นิยมได้แก่ ช่วงชัย มอญซ่อนผ้า นางดั่ง ฯลฯ งานบุญกำฟ้าในปัจจุบันเศรษฐกิจได้สูงขึ้น การทำบุญต่าง ๆ ได้รวบรัดลงไปเหลือเพียงหลักใหญ่ ๆ และต่อมาในปัจจุบันในบางแห่งได้กลายเป็นวันทำบุญกุศลและงานรื่นเริงประจำปี จึงได้จัดงานนี้เพื่อนำประโยชน์ที่ได้เข้าไปทำสาธารณกุศลเป็นต้น

3. การปลูกเหือนพวน (ปลูกบ้าน) หนึ่งเหตุผลในการเลือกที่อยู่อาศัย คือทำเล ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากดังคำโบราณกล่าวไว้ว่า "ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ ผูกอยู่ตามใจผู้นอน" ตามคติความเชื่อของไทยพวนจะปลูก (ปลูกสร้าง) บ้านปลูกเหือน จะต้องเลือกที่ได้ลักษณะที่ดีที่เป็นมงคล การเลือกที่ต้องมีผู้รู้ ผู้เฒ่าผู้แก่ไปดูที่ดูทางให้การเลือกที่จะเสี่ยงทาย การเลือกทำเลที่ตั้งสำหรับการ "สร้างบ้านแปงเมือง" เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างอยู่ดีมีสุข จะดูทำเลหรือสภาพแวดล้อมโดยรอบพื้นที่นั้นก่อนว่ามีความเหมาะสมกับการเป็นที่ตั้งของสิ่งที่จะก่อสร้างมากน้อยเพียงไร เป็นกระบวนการคิดและภูมิปัญญาที่ชาญฉลาดของบรรพบุรุษที่ใช้ในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

สรุป

จากความเชื่อความเชื่อพื้นฐาน 6 ชุดความเชื่อของคนไทย ได้แก่ 1. ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องตายแล้วเกิดความเชื่อเรื่องกฎแห่งธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว 2. ความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับที่เหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อเรื่องเวทย์มนต์ ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง 3. ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง ศาลปู่ตา ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ 4. ความเชื่อเรื่องผีสิง 5. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ 6. ความเชื่อเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ดทางไสย จะสะท้อนให้เห็นได้ว่าพลเมือง คือ

1) สร้างความสงบสุข เพราะชนบทรอบนิยมประเพณี มีรากฐานจากความเชื่อในศาสนา การประพฤติปฏิบัติตามจึงช่วยนำความสุขความเป็นสิริมมาให้

2) สร้างความรักความสามัคคีชนบทรอบนิยมประเพณี เป็นกุศโลบายให้คนรู้จักการเสียสละ เช่น งานบุญต่าง ๆ เกิดจากความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกัน

3) ส่งเสริมการมีสัมมาคารวะ การแสดงออกตามชนบทรอบนิยมประเพณีไทย สะท้อนถึงความนอบน้อมถ่อมตน อ่อนโยน ความมีมารยาทไทยของคนไทย เช่น การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่ดีในการจัดระเบียบทางสังคม ทำให้คนอยู่ในกรอบจริยธรรม ศีลธรรมอันดีงาม

4) สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ถึงแม้ชนบทรอบนิยมประเพณีไทยจะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่เป็นการสะท้อนรากเหง้าของชนบทรอบนิยมประเพณีร่วมกัน

ความเชื่อพื้นฐานและวัฒนธรรม เป็นสิ่งมีคุณค่าที่ควรธำรงรักษาไว้เป็นมรดกสืบไป จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรหลักขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ต้องส่งเสริมและธำรงรักษาไว้ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

1) การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ โดยประเพณี ปฏิบัติวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ทั้งศิลปะ วรรณกรรม ประเพณีต่างๆ คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนา มารยาทไทย ศีลธรรมจรรยาต่างๆ เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ และมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

2) การถ่ายทอด สืบสานวัฒนธรรม โดยการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ครอบครัว ผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่น ซึ่งเป็นงานทางวัฒนธรรมประเพณีที่สั่งสมไว้และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอด อาจออกมาในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ เช่นการตั้งชมรมวัฒนธรรมในซึ่งเป็นงานทางวัฒนธรรมประเพณีที่สั่งสมไว้และเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอด ในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ

3) การปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมไทย โดยสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยสื่อต่างๆ โดยเน้นการส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกัน หรืออาจขอความร่วมมือจากศิลปินเพลงสร้างสรรค์เนื้อเพลงและร่วม ร้องเพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยโดยสอดแทรกปรัชญาและวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย ชี้้นำให้คนไทยเลือกสรรวัฒนธรรมที่ดีงามและปฏิเสธวัฒนธรรมอื่นที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทยเพื่อเอกลักษณ์ประจำชาติให้ชาวต่างชาติได้เข้าใจในวัฒนธรรมไทย

4) รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์อบรมให้ความรู้เสนอข่าว ประชาสัมพันธ์ ฟันฟู เผยแพร่วัฒนธรรมไทยเพื่อให้ชาวต่างชาติรู้จัก การที่ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าขึ้นขึ้นอยู่กับทรัพยากรบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ และการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่หลอมให้คนในชาติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเป็นชาติที่จะดำรงอยู่ได้นั้นจึงต้องมีเอกลักษณ์และสิ่งสำคัญก็คือเอกลักษณ์ของความเป็นชาตินั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ความเชื่อพื้นฐานและวัฒนธรรม เป็นสิ่งมีคุณค่าที่ควรดำรงรักษาไว้เป็นมรดกสืบไป จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรหลักขององค์การบริหารส่วนท้องที่ต้องส่งเสริมและดำรงรักษาไว้ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

1) องค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

2) รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์อบรมให้ความรู้เสนอข่าว ประชาสัมพันธ์ ฟันฟู เผยแพร่วัฒนธรรมไทยเพื่อให้ชาวต่างชาติรู้จัก

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น (อปท+บ้าน+วัด+โรงเรียน) การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ โดยประเพณีปฏิบัติวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ทั้งศิลปะ วรรณกรรม ประเพณีต่างๆ คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนา เพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ และมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

2) องค์กรบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมไทย โดยสอดแทรกปรัชญาและวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย ชี้้นำให้คนไทยเลือกสรรวัฒนธรรมที่ดีงามและปฏิเสธวัฒนธรรมอื่นที่ไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทยเพื่อเอกลักษณ์ประจำชาติ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาระบบความเชื่อศาสนาชาวบ้านในภูมิภาคอื่นๆ ในระดับประเทศ หรือระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในระดับที่กว้างขวางขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงทางสังคมวัฒนธรรมในระดับประเทศต่อไป ควรมีการศึกษาเจาะลึกลงไปในเรื่องรายละเอียดของแต่ละประเพณีพิธีกรรม เพื่อให้ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับศาสนาชาวบ้าน การผสมผสานความเชื่อของแต่ละประเพณีพิธีกรรมอย่างชัดเจน และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่านอกจากมิติทางด้านความเชื่อและวิถีการดำเนินชีวิตปกติแล้ว ประเพณีความเชื่อของประชาชนยังสะท้อนถึงการแสดงออกถึงสิ่งทีนอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิต มี 3 ประการ ดังนี้

1. ปัจจุบันของสังคมไทยนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและความคิดและวิถีชีวิตและการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ง่าย จากผลของสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่พัฒนาขยายอย่างรวดเร็วด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการแต่งกายของของคนไทยพวนหรือคนไทยทรงดำกำลังจะแต่งกายเพื่อเป็นการบ่งบอกว่าเป็นคนไทยพวนหรือไทยทรงดำ เนื่องจากเมื่อก่อนการแต่งกายที่เป็นการบ่งบอกการเป็นไทยพวนหรือไทยทรงดำไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม และคนในสังคมก็จะดูถูกหรือพูดล้อเลียน แต่ในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เปิดกว้างและยอมรับมากขึ้นจึงทำให้กลุ่มคนไทยพวนหรือไทยทรงดำจะแต่งกายชุดของกลุ่มมากขึ้น

2. การสร้างบ้านเรือนของคนไทยพวนหรือไทยทรงดำในยุคปัจจุบันเริ่ม มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยมากขึ้นแต่ยังคงรูปดั้งเดิมของกลุ่มไว้ เนื่องจากอดีตทรัพยากรหาได้ง่ายในท้องถิ่นจะเป็นการสร้างบ้านเรือนจากทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันทรัพยากรท้องถิ่นได้หมดไปหรือติดข้อกฎหมายของรัฐ จึงทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปยุคตามสมัยแต่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมของคนกลุ่มไว้

3. การส่งเสริมขององค์กรส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาบริหารจัดการคนในพื้นที่ของตนเอง แต่ยังไม่ให้ความสำคัญกับคนของกลุ่มในการพัฒนาส่งเสริมประเพณี ความเชื่อ วิถีความเป็นอยู่ของคนในกลุ่ม โดยจะให้ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ของคนในกลุ่มมาแสดงความคิดเห็น เพื่อให้องค์กรส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีไม่มีข้อขัดแย้งของคนในพื้นที่ที่มีหลายหลายกลุ่มชน

References

- B. S. Turner. (1993). *Citizenship and social theory*. London: Sage publications.
- Boonmee Parichartthanakun. (2013). *Beliefs about ghosts in the rituals of Thai Song Ban Phai Hu Chang, Bang Len District, Nakhon Pathom Province*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Hayashi, Okino Y. (1991). *From Fonvest to State : Village Gua Rian Spiritamong The Thai-Lao North East Thailand*. Osaka : National Museum of Ethnology.
- Niwat Sangkasem. (2016). Belief in the spirit of the northeastern region, case study of Ban Khon Buri, Khon Buri Tai district, Khon Buri district, Nakhon Ratchasima province, *Journal of Humanities Graduate version Ramkhamhaeng University*, 4 (1) , 88-98.
- Phrakhru Sirirattananuvat. (2012). *Worshiping sacrifices: concepts, principles and influences on Thai society, Phra Nakhon Si Ayutthaya*. Buddhist Research Institute: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.